

76(477):82-93

ID ORCID 0000-0002-3666-0604

. .

ID ORCID 0000-0001-6771-1673

DOI 10.33625/2409-2347-2019-1-67-73

. .

ЕВОЛЮЦІЯ ІЛЮСТРАТИВНИХ КОНЦЕПЦІЙ У ВИДАННЯХ ТВОРІВ ДЛЯ ДІТЕЙ І. ФРАНКА (ДРУГА ПОЛОВИНА ХХ СТОЛІТТЯ)

Токар М. І., Соболев О. В. Еволюція ілюстративних концепцій у виданнях творів для дітей І. Франка (друга половина ХХ століття). Питання авторської художньої інтерпретації літературного тексту є однією з головних в еволюції графічних концепцій ілюстрування дитячих творів української літературної класики. Проблема отождошення автора-письменника та художника-автора маленьким читачем постає через цілісне сприйняття ним текстової та візуальної складових твору.

Розгляд перевиданих протягом другої половини ХХ століття творів для дітей І. Франка дає змогу дослідити еволюцію ілюстративних концепцій (зокрема Л. Джолос та Є. Соловйова, Ю. Криги, С. Караффи-Корбут, О. Кульчицької, І. Пеніка) та виявити їхні особливості.

Серед проаналізованих нами видань творів І. Франка другої половини ХХ століття домінує ілюстративно-описова концепція, проте й у її межах простежуються важливі тенденції контроверсії літературно-художнього та графічно-ілюстративного рівнів. У результаті дослідження виявлено особливості побудови концепцій ілюстрування, що полягають не тільки у візуалізації тексту твору, але й в осмисленій графічними засобами своєрідній ілюстративній інтерпретації автором-художником літературних утілень автора-письменника.

Ключові слова: еволюція, ілюстративні концепції, твори для дітей, І. Франко, видання другої половини ХХ століття.

Токар М. И., Соболев А. В. Эволюция иллюстративных концепций в изданиях произведений для детей И. Франко (вторая половина XX века). Вопрос авторской художественной интерпретации литературного текста является одной из главных в эволюции графических концепций иллюстрирования

детских произведений украинской литературной классики. Проблема отождоствления автора-писателя и художника-автора маленьким читателем предстает через целостное восприятие им текстовой и визуальной составляющих произведения. Рассмотрение переизданных в течение второй половины XX века произведений для детей И. Франко позволяет исследовать эволюцию иллюстративных концепций (в частности, Л. Джолос и Е. Соловьева, Ю. Крыги, С. Караффы-Корбут, А. Кульчицкой, И. Пеніка) и выявить их особенности.

Среди проанализированных нами изданий произведений И. Франко второй половины XX века доминирует иллюстративно-описательная концепция, но и в ее пределах прослеживаются важные тенденции контроверсии литературно-художественного и графически-иллюстративного уровней. В результате исследования выявлены особенности построения концепций иллюстрации, состоящие не только в визуализации текста произведения, но и в осмысленной графическими средствами своеобразной иллюстративной интерпретации автором-художником литературных воплощений автора-писателя.

Ключевые слова: эволюция, иллюстративные концепции, произведения для детей, И. Франко, издания второй половины XX века.

Tokar M., Soboliev O. Evolution of Illustrative Concepts in the Publications of Works for Children by I. Franko (second half of the twentieth century).

Background. The issue of author's artistic interpretation of the literary text is one of the main in the evolution of graphic concepts illustrating the children's works of Ukrainian literary classics. The problem of the identification of the author-writer with the artist-author by a small reader arises through the holistic perception of the text and visual components of the work.

Objectives. Review of reprinted works by I. Franko during the second half of the twentieth century for children makes it possible to investigate the evolution of illustrative concepts and to identify their peculiarities.

Methods. I. Franko was one of the first writers in Ukrainian literature to "modernize the literary fairy tale", combine it with the traditional folklore narrative and "creatively reconsider the plots of fairy tales of the peoples of the world and the European literary fairy tale" [1, p. 6]. In other words, it refers to the high level of author's literature, which today belongs to the Ukrainian literary classics.

In general, the artistic vision of works by I. Franko for children is organized as a narrative unfolding in parallel with the structure of literary text. It is narrative that is the key feature of illustrating children's literature of the 1950s–1960s.

Illustrations by Soviet graphic artists L. Jolos and E. Solovyov are an example of the traditional vision of the role and place of illustration in general book artistic compositions in the middle of the twentieth century (I. Franko "When other beasts spoke", the 1956 edition), and the concept of visualization of the work was made in the system of literary-and-centric vision. Instead, the editions with the design by Y. Kryga (I. Franko "When other beasts spoke", the 1984 edition) was created as a counter-version of the literary narrative, and the illustrations were made in mixed techniques and presented in a rhythmic combination with text blocks.

The projects by S. Karaffa-Korbut are distinguished by the peculiarity of the author's concept of illustration. An important feature of the artistic style of S. Karaffa-Korbut, which found its embodiment in illustrating the works by I. Franko, is the subordination of the formal-and-compositional structure of the image to the plane of the sheet and the movement of the text frame.

The illustrative concept of O. Kulchytska is expressed in the artistic and aesthetic dimension of modern in his Western-Ukrainian version (Ivan Franko's "Lys Mykyta", the 1962 edition). In contrast to this, the illustrative concept of I. Penyk (I. Franko "Dyed Fox", the 1984 edition) was formed by the author in the ethnographic dimension, where graphic-and-illustrative tasks served as a means of artistic expressiveness of a local-and-regional vision of a work.

It should be noted that the illustration of I. Franko tales, in particular the collection "When the beasts spoke," is an example of the extremely pronounced contrast between the literary reminiscences of the writer, the author's conceptions of illustration and the development of the book as a communicative artistic unity, built on certain principles.

Firstly, it is the principle of ornamental and compositional construction, which is expressed in the saturation of the drawing space with rhythmic figurative images that have distinct features of modularity. The similar arrangement of figures is close to the decorative means of expressiveness, which aim to create a motive, an organic combination of composition rhythm with colour and formal means.

Secondly, the principle of the composition of motion, which summarizes the illustrative narrative and gives artistic content to the images, appears to be an important part of the construction of the image. In this aspect, the dialogue between the rectangle of the central illustrative plot and the "choir", which is "outside" of the narrative, plays a significant role, but takes direct part in the organization of general artistic expression.

In general, the harmonization of the artistic and aesthetic guideline of a literary work with an illustrative concept is a prerequisite for the successful formation of a printed project for children.

Results. Thus, the illustrative-and-descriptive concept is prevailing among the analyzed publications of I. Franko's works of the second half of the twentieth century, however, we can trace important tendencies of counter-version in the literary-and-artistic and graphic-and-illustrative levels. As the result of the study, the features of constructing the concepts of illustration have been determined, which form not only visualizing of the text of the work, but also form meaningful graphic means of peculiar illustrative interpretation of the author-artist of the literary embodiments of the author-writer.

Keywords: evolution, illustrative concepts, works for children, I. Franko, editions of the second half of the twentieth century.

Постановка проблеми.

«...», «...» [5, . 1588].

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

[2]. [1]. [5]. «...» [7]. [3]. [9]. [6].

Постановка завдання.

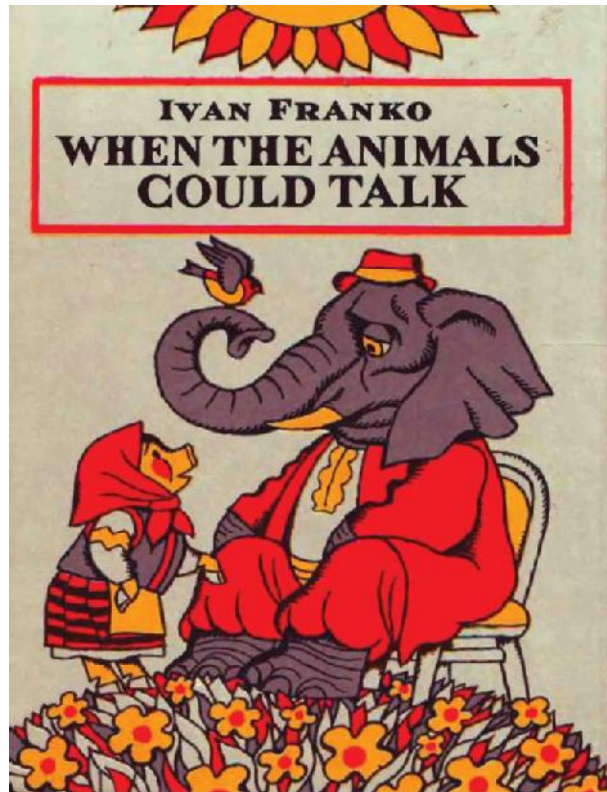
(). Виклад основного матеріалу дослідження.

«...» [1, . 6].

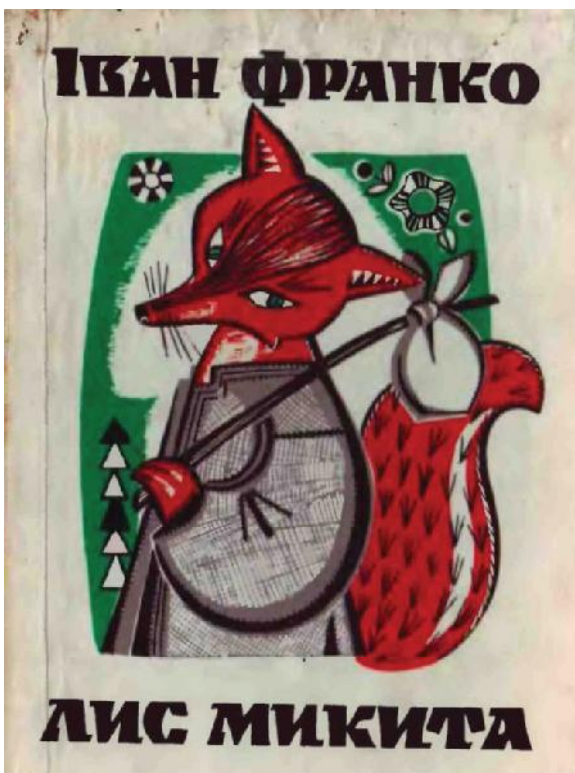
« » , - . -
 « » , - -
 - -
 (1950–1960-) (. 4) . (1984)
 (. 5, 6),
 « » , -
 , , -
 . « » - . -
 , - « -
 » (. 4), . « ,
 « » . , -
 - ».
 ,
 (1956, -
) (. 1) « - « -
 » ; [2, . 128–129].
 « -
 ». -
 (1984) (. 2) - 1930- (, -
 1950–1960-). - —
 « » . -
 (« »), -
 (. 3), , -
 (,), .
 (« » , 1984) (. 5, 6)
 , -
 , « , , -
 , -
 , -
 — , — , , «
 » [6, . 93].
 , « -
 (. 3), - , -
 , -
 , -
 » [2, . 131].

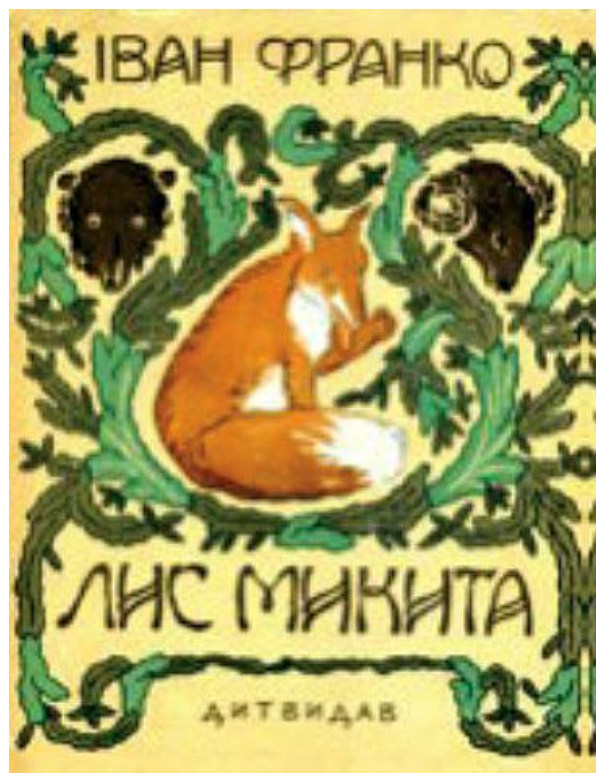
Лл. 1. Л. Джолос, Є. Соловійов. Обкладинка видання казки І. Франка «Коли ще звірі говорили»¹

Лл. 2. Ю. Крига. Обкладинка видання казки І. Франка «Коли ще звірі говорили»²

Лл. 3. С. Караффа-Корбут. Обкладинка видання казки І. Франка «Лис Микита»³

Лл. 4. О. Кульчицька. Обкладинка видання казки І. Франка «Лис Микита»⁴

¹ Джолос Л., Соловійов Є. Коли ще звірі говорили. Київ: Дитвидав, 1956. 158 с.

² Franko I. When the Animals Could Talk / Yuli Kryha. Dnipro, 1984. 86 с.

³ Караффа-Корбут С. Лис Микита. Київ: Дитвидав, 1973. 104 с.

⁴ Кульчицька О. Лис Микита. Київ: Дитвидав, 1962. 102 с.

Література:

1. [] / // 2009. — 18(181). — .6.
2. [] / // . / . 2015. — .1. — .123–135.
3. [] / // . — 2008. — .5. — .75.
4. [] : / // . — 2- . — : , 2006. — .111–112.
5. [] // . — 2014. — 6(120). — .1586–1589. — http://nbuv.gov.ua/UJRN/NazMictc_2014_6_51 (: 10.12.2018). —
6. [] / // . — 2014. — 3(67). — .91–98.
7. « » [] / // . — 2011. — .55. — .25.
8. I. [] : [] // . : 20 . — , 1951. — .4. — .508–511.
9. [] / // . — : , 2006. — 691 .

» [5, .1588].

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку.

Іл. 5. І. Пенік. Обкладинка видання казки І. Франка «Фарбований лис»⁵

Іл. 6. І. Пенік. Ілюстрація до казки І. Франка «Фарбований лис»⁶

⁵ . / . . . : , 1984. 24 .

⁶ .

References:

1. Boitsun, I. (2009). Intertekstualni reministsentsii yak stylova oznaka literaturnoi kazky pro tvaryn [Intertextual reminiscences as a stylistic feature of the literary fairy tale about animals]. *Visnyk LNU imeni Tarasa Shevchenka*, 18(181), 6. (In Ukrainian)
2. Hnatiuk, M. V. (2015). Tradytsii iliustruvannia dytiachoi literatury v Ukraini [Traditions of Illustration of Children's Literature in Ukraine]. In M. V. Bihusiak, ed. *Karpatski bibliotechno-kraieznavchi studii*. (Issue 1), (pp. 123–135). Ivano-Frankivsk. (In Ukrainian)
3. Maksymiv, H. (2008). Dolia Frankovykh kazok v anhlovmovnomu sviti [Fate of the Franko's Fairy-Tales in the English-Speaking World]. *Narodna tvorchist ta etnografia — Folk art and ethnography*, 5, 75. (In Ukrainian)
4. Sanotska, Kh. (2006). Podvyh v imia mystetstva [The feat in the name of art]. In I. Franko. *Ivan Vyshenskyi*. (2nd ed.), (pp. 111–112). Lviv : Kameniar. (In Ukrainian)
5. Semenyuk, V. (2014). Osoblyvosti interpretatsii poetychnykh obraziv u hrafichnomu mystetstvi [On some features of interpretation in poetic images of graphic arts]. *Narodoznavchi zoshyty. Seriiia mystetstvoznavcha — The Ethnology Notebooks*, 6(120), 1586–1589. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/NazMict_2014_6_51. (In Ukrainian)
6. Stasenko, V. (2014). Universalne ta indyvidualne v metodi pobudovy natsionalno identyfikovanykh konstant hrafiky Sofii Karaffi-Korbut [Universal and individual in method of constructing of the nationally identified constants graphic arts of Sofia Karaffi-Korbut]. *Polihrafia i vydavnycha sprava*, 3(67), 91–98. (In Ukrainian)
7. Tykholoz, B. (2011). Frankova kontseptsiiia "stereometrychnoho" prochytannia literaturnoho tvoriv [Ivan Franko's conception of "stereometry" reading of literary work]. *Visnyk of the Lviv University. Series Philology*, 55, 25. (In Ukrainian)
8. Franko, I. (1951). Koly shche zviri hovoryly : Peredmova [When the Animals Could Talk]. In Franko, I. *Tvory* (In 20 vols, vol 4), (pp. 508–511). Kyiv. (In Ukrainian)
9. Iakymovych, B. (2006). *Ivan Franko — vydavets : knyhoznavchi ta dzhereloznavchi aspekty* [Ivan Franko — publisher: book science and source-study aspects]. Lviv : Vydav. tsentr LNU im. I. Franka. (In Ukrainian)